

ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ

ਅਧਿਆਇ 21 ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ‘‘ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਗੁਟਕਾ’’ ਅਖਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ, ਯਾਜਕ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਯਾਜਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨੁਕਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਯਾਜਕ ਯਾਜਕਪੁਣੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ।

ਯਾਜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਐਨਾ ਧਿਆਨ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ? ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ। ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 21 ਅਤੇ 22 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚਲੇ ਨਿਯਮ ਉਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਮਾਨਦੰਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀ ਇਸਰਾਏਲ ਕੌਮ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ ਪਰ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।¹ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਚਾ ਪੱਧਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮ (21:1-9)

¹ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਖ, ਭਈ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਬਣੇ ²ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਕ ਜੋ ਨੇੜੇ ਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਲਈ ³ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਆਰੀ ਭੈਣ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਾਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਰਤਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਏ ⁴ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੋਕੇ, ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਲਾਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਬਣੇ ⁵ਓਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੁਨਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਨੱਕਰਾਂ ਨਾ ਮੁਨਾਉਣ, ਨਾ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਰ ਪਾਉਣ ⁶ਓਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਨਾਮ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਓਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਏਸ ਲਈ ਓਹ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿਣ ⁷ਏਸ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰੀ ਨੂੰ ਯਾ ਕਿਸੇ ਭਿੱਟੜ ਨੂੰ ਵਹੁਟੀ ਨਾ ਬਣਾਉਣ, ਨਾ ਓਹ ਕਿਸੇ ਭਰਤੇ ਦੀ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਕਿਉਂ ਜੋ ਓਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ ⁸ਜੇ

ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਤੇਰੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹਾਂ।^੧ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਜਾਜਕ ਦੀ ਧੀ ਆਪ ਯਾਰੀ ਖੇਡ ਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬਣਵਾਇਆ, ਉਹ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜੀ ਜਾਏ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤਾਂ 1-4. ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਬੂਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਜਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।^੨ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਯਾਜਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੀ।

ਮੁਰਦਿਆਂ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਨਾ/ਯਾਜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਬੰਦੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ (21:1)। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ’ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਤਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਹ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਯਾਜਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪਰ 21:2, 3 ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਿਉ, ਆਪਣੀ ਧੀ, ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਕੁਆਰੀ ਭੈਣ ਸਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਾਕ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ‘ਕੁਆਰੀ ਭੈਣ’ ਉਸ ਦੀ ‘ਅਣਵਿਹਾਰੀ ਭੈਣ’ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ (ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ‘ਹੋਣੀ ਸੀ’^੩)। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਯਾਜਕ (ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ) ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਨੇੜਲੇ ਸਾਕਾਂ ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਵੀ ਸੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੋਰਡਨ ਜੇ. ਵੈਨਹਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ‘ਇਕ ਤਨ’ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰੇ।’^੩

21:4 ਦੀ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।^੪ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਆਇਤ ਦਾ ਅਰਥ ਇਵੇਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ: ‘ਪਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ।’ ਸੀ. ਐੱਫ਼. ਕੇਲ ਅਤੇ ਐੱਫ਼. ਡੇਲਿਸ਼ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ:

ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੱਸ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਦੀ ਬੇਜਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਕਿ [ਆਇਤ] 2 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ‘ਸਾਕ ਜੋ ਨੇੜੇ ਦੇ ਹਨ’ ਵਿਚ ਪਤਨੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ [ਸਬੂਤ] ਹੈ।^੫

ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਆਇਤ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਚਲਦੀ ਹੈ। NASB ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ [ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਂਗ ਅਨੁਵਾਦਕ] ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੋਕੇ, ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਲਾਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਬਣੇ ਉੱਥੇ ਹੀ NRSV ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ‘‘ਪਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ।’’ NAB ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ‘‘ਉਹ ਕਿਸੇ ਭੈਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ,’’ ਅਤੇ NIV ਵਿਚ ਹੈ, ‘‘ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਨਾ ਕਰੇ।’’ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਨੁਵਾਦ ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ‘‘ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਗੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਆਪੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਾਪਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇ।’’⁶ ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਾਜਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਲਾਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 5. ਨਿੱਜੀ ਹੁਲੀਆ/ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਉਣ, ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਨੁੱਕਰਾਂ ਮੁਨਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚੀਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤ ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਤਰੀਕੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਸੋਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਰ. ਸੀ. ਲੇਅਰਡ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, ‘‘ਬਆਲ ਅਤੇ ਅਨਾਤ ਦੀ ਯੁਗੋਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ, ਬਆਲ ਦੇਵਤਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਠੋਡੀਆਂ ਚੀਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ, ਛਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿੱਠਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਟਦੇ ਹਨ।’’⁷ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜੀਆਂ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੁੱਤਪ੍ਰਸਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 6. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਣ: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ। ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਨਣੇ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ? ਆਇਤ 6 ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਗ ਨਾਲ ਭਸਮ ਹੋਈਆਂ ਭੇਟਾਂ ਨੂੰ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ‘‘ਰੋਟੀ’’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਰਨਾਂ ਭੇਟਾਂ ਵਾਂਗ, ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਜਕ ਪਰਮ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਇਹ ‘‘ਰੋਟੀ’’ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਤੇ (ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 7. ਵਿਆਹ। ਯਾਜਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹਾਹੂਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਜਕ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਿੱਟੜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਰਤੇ ਦੀ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਯਾਜਕ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੁਆਰੀ ਭਾਵ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ (21:13, 14)।

ਆਇਤ 7 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ

ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਯਾਜਕ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਾਪ ਭਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਸੁੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦੀ ਤਦੇ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਸੀ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ “ਕੋਈ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਗੱਲ” ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 24: 1)। ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕਸੁਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ‘ਬੇਸ਼ਰਮੀ’ ਵਿਖਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨੇ ਉਸ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਸੁੱਧ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਨਿਯਮ ਵੀ ਰਸਮੀ ਅਸੁੱਧਤਾ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਪਾਪ ਦਾ। ਯਾਜਕ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਲਾਕਸੁਦਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਅਨੈਤਿਕ ਪਾਪ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ‘ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਪਵਿੱਤਰ’ ਸੀ।

ਆਇਤ 8. *ਨਿਯਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਣ: ਯਾਜਕ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ।* ਇਸ ਆਇਤ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਿਰਾ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਮੰਡਲੀ ਲਈ ਸੀ। ਅਰਹਰਡ ਐੱਸ. ਗਰਸਟਨਬਰਗਰ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ:

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁਣ ਤਕ ਅੱਠ ਪੁਰਸ਼ ਇਕ ਵਚਨ ਵਿਚ ਸੀ ਹੁਣ ਉਹ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤਾੜਨਾ ਵੱਲ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: ‘‘ਤੁਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਰੱਖਣਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਭੋਜਨ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।’’ ... ਯਹੋਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।^੯

ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਯਾਜਕ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਹੋਮ ਦੀ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ (21:6 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਡਲੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ (ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣ ਲਈ ਅੱਡ ਕੀਤਾ) ਆਪ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ।

ਆਇਤ 9. *ਯਾਜਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ।* ਯਾਜਕ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਓਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਸੱਚ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਵੇਸਵਾ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਾੜੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਜਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਅਸੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿਣ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ (ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ) ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵੀ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਲਈ ਨਿਯਮ (21:10-15)

¹⁰ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਮਸਹ ਕਰਨ ਦਾ ਤੇਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਲੀੜੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਥਾਪਿਆ ਹੈ ਸੋ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨੰਗਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਨਾ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜੇ ¹¹ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਉ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਨਾ ਬਣੇ ¹²ਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਿੱਕਲੇ, ਨਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮਸਹ ਕਰਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਮੁਕਟ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਹਾਂ ¹³ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਆਰੀ ਵਹੁਟੀ ਵਿਆਹਵੇ ¹⁴ਰੰਡੀ ਨੂੰ ਯਾ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ, ਯਾ ਭਿੱਟੜ ਨੂੰ, ਯਾ ਕੰਜਰੀ ਨੂੰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਵਿਆਹਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੁਆਰੀ ਵਹੁਟੀ ਵਿਆਹਵੇ ¹⁵ਨਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਯਮ ਜੋੜੇ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤਾਂ 10-12. *ਮੁਰਦਿਆਂ ਲਈ ਸੋਗ ਕਰਨਾ।* ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਇਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਅਰਥਾਤ ਮਸਾਹ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਲੀੜੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ (21:10)। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੁਝ 28 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰਨਾਂ ਯਾਜਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਦੁੱਖ ਜਤਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ (21:11)। ਪਰ ਸੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦੇ ਲਈ ਸੋਗ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨੰਗਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਪਾੜਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਹੁਣੀ ਸੀ (21:10)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਸੋਗ ਲਈ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਉ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੋਵੇ (21:11) ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹਦਾ ਕਰੀਬੀ ਹੋਵੇ (ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਣੇ)। ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ (21:12)। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ (ਡੇਰੇ) ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਦੇ ਜਨਾਜੇ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਸੋਗ ਮਨਾ ਕੇ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਤਾ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਾਪਾਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 13-15. *ਵਿਆਹ।* ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਮ ਯਾਜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਆਰੀ ਵਹੁਟੀ ਵਿਆਹਵੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਓਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵਿਆਹੀ ਨਾ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰੰਡੀ, ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਤੀਵੀਂ, ਭਿੱਟੜ, ਕੰਜਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਇਸਰਾਏਲੀ ਤੀਵੀਂ (21:13, 14) ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ

ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਤਲਾਕਸੁਦਾ ਜਾਂ ਵੇਸਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਸੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਭਾਵ ਉਹਦੇ ਲਈ ਵੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਾਪ ਜਾਂ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਜੱਦੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਹਾਰੂਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’’ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 21: 15 ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਿਯਮ ਲਈ ਤਰਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਨਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ [ਅੰਸ] ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ‘‘ਭਰਿਸ਼ਟ’’ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਬਣਨਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹਦਾ ਜੋ ਵੀ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇ, ਖੁਦਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ (21:16-24)

¹⁶ਯਹੋਵਾਹ ਮੁਸਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ¹⁷ਹਾਰੂਨ ਨੂੰ ਬੋਲ, ਤੇਰੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੱਜ ਹੋਵੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਵੇ ¹⁸ਕਿਉਂ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਮਨੁੱਖ, ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੱਜ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਨੇੜੇ ਨਾ ਜਾਏ, ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਯਾ ਲੰਡਾਂ, ਯਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨੱਕ ਫੀਨਾ ਹੋਵੇ, ਯਾ ਜਿਸ ਦੀ ਲੱਤ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ ¹⁹ਯਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦਾ ਪੈਰ ਯਾ ਹੱਥ ਭਜਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ²⁰ਯਾ ਕੁੱਬਾ ਯਾ ਮਧਰਾ ਯਾ ਭੇਂਗਾ ਯਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਦ ਯਾ ਖੁਜਲੀ ਯਾ ਨਲ ਵਿੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ²¹ਹਾਰੂਨ ਜਾਜਕ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੱਜ ਹੋਵੇ, ਸੋ ਯਹੋਵਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਜ ਜੋ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ ²²ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ, ਨਾਲੇ ਅੱਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਨਾਲੇ ਪਵਿੱਤਰ ਖਾਵੇ ²³ਪਰ ਉਹ ਪੜਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਜ ਜੋ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਭਈ ਉਹ ਮੇਰਿਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ²⁴ਅਤੇ ਮੁਸਾ ਨੇ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਰਿਸ਼ਤ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨੂੰ ਯਾਜਕ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਯਹੋਵਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ‘‘ਬੇਨੁਕਸ ਹੋਣ।’’

ਆਇਤਾਂ 16, 17. ਬੇਦਾਗ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਕ ਨਿਯਮ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਹਾਬੂਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ (ਜਾਂ ਅੰਸ) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਵ ਯਾਜਕਾਈ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਬੱਜ ਹੋਵੇ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ (ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ) ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 18-21. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਜਿਹੜੇ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਜਾ ਲੰਡਾਂ, ਜਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨੱਕ ਫੀਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾ ਜਿਸ ਦੀ ਲੱਤ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ ਜਾ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਦਾ ਪੈਰ ਜਾ ਹੱਥ ਭੱਜਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾ ਕੁੱਬਾ ਜਾ ਮਧਰਾ ਜਾ ਭੈਂਗਾ ਜਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਦ ਜਾ ਖੁਜਲੀ ਜਾ ਨਲ ਫਿੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ (21: 18-20)।

ਇਸ ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ CEV ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

‘‘ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜੇ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹਾ ਜਾਂ ਲੰਡਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਦੂਜੀ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਦਾ ਇਕ ਪੈਰ ਜਾਂ ਇਕ ਹੱਥ ਲੁਲੂਆ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਕੁੱਬਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਧਰਾ ਹੈ ਜੇ ਇਕ ਅੱਖ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਚਮੜੀ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਡਕੋਸ਼ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਮੇਰੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ’’ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਪਰ ਇਸ ਵਚਨ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹਰ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਹੋਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਜਕਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦਰ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਸਨ, ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ, ਭਾਵ ਮੁਕੰਮਲ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋਣ (21:21)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸਾਡ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਉਹਨੇ 21: 17 ਵਿਚਲੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਦਿੱਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਦੇ ਧੱਬੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ‘‘ਚੰਬਲ,’’ ‘‘ਪੱਪੜੀਆਂ,’’ ਜਾਂ ‘‘ਟੁੱਟਾ ਹੱਥ’’ ਜਾਂ ‘‘ਪੈਰ।’’ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨੁਕਸ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਹੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਹ ਦਾਗ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 22-24. ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਕਿ ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ ਯਾਜਕ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (21:22)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਾਗਦਾਰ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ, ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯਹੋਵਾਹ ਅੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਉਹਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਵੰਧਾਂ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਅਤੇ (ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ

ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹ ਪੜਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ (ਭਾਵ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ) ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ (21:23)। ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਖੁਦਾ ਯਹੋਵਾਹ ਸੀ (21:23)। ਓਸੇ ਨੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਾਂਗ ਇਸਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰਪਤਕਰਤਾ ਹੋਰ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ, ‘ਯਹੋਵਾਹ’ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਦੇਸ਼ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (21:1)। ਅੰਤ ਵਿਚ ਵਚਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਮੂਸਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਰੂਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ (21:24)। ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਭਾਵੇਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਨ ਪਰ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (21:16-24)

ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਨੁਕਸਾਂ’ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਇਕ ਯਾਜਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ, 21:16-24 ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਠੋਕਰ ਖੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪਾਠਕ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਲਾ (ਬਾਈਬਲ ਅਤੇ ਖੁਦਾ) ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਇਸ ਇਲਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਈ (ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ) ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਭਲਾ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਈਬਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਣ ਕਿਆਸ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੈ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਬਾਈਬਲ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਪਾਹਿਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਕਈ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਡੋਰੇ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂ ਬੇਲੇ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਖਿਲਾਉਣ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (19:14)। ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (19:18)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੇਤ ਅਪਾਹਿਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ।

ਦੂਜਾ, ਅਧਿਆਇ 21 ਵਿਚਲੇ ‘ਨੁਕਸਾਂ’ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ। ਜਦ ਕੋਈ ਯਾਜਕ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ

ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੁਝ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਖੂਬੀਆਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਤੋਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬੈਠਾ ਹੈ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅੰਨ੍ਹੇ ‘ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ’ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖ਼ਾਸ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਇਲਟ ਬਣਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।⁹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਜਕ ਲਈ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਣਾ ਸਟੈਮਿਨਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਠੀਕ ਹੋਣ ਸਣੇ ਕੁਝ ਸਰੀਰਕ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਯਾਜਕ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਮ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ, ਅੱਗ ਬਾਲਣ, ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਯਾਜਕ ਲਈ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।

ਤੀਜਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਾਂ ਯਾਜਕ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ।¹⁰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਯਾਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਯਾਜਕ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ 2:1:22 ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)। ਜੌਨ ਐੱਚ. ਹੇਅਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਦਾ ਹੱਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਕਮੀ ਵਾਲੇ (ਆਇਤਾਂ 17-21) ਨੂੰ ਹੈਕਲ [ਜਾਂ ਡੇਰੇ] ਦੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਵਾਲੇ ਹੱਕ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਸਨ।¹¹

ਨੁਕਸ ਵਾਲਾ ਯਾਜਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨੁਕਸ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਫਿਰ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ (ਇਸ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣ ਅਤੇ ਦਸਵੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਫਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ)। ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਲੇਵੀ ਯਾਜਕ ਵਜੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨੇ ਯਾਜਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਚੌਥਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨੇਮ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵਾਲਾ ਸੋਨਾ ਖਾਲਸ ਸੋਨਾ ਸੀ। ਬੇਹਤਰੀਨ ਫ਼ਸਲ ਭਾਵ ‘ਪਹਿਲੇ ਫਲ’ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਜਗਵੇਦੀ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭਾਵ ‘ਬੇਨੁਕਸ’ ਜਾਨਵਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ‘ਅਸ਼ੁੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ’ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੌਰਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੀ ਵਰਦੀ ਐਨੀ ਰੋਅਬਦਾਰ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਡੇਰੇ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਬ ਮਿਲਗ੍ਰੋਮ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਬਲੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਵਾਂਗ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕ ਲਈ ਵੀ ਬੇਬੱਜ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।’¹²

ਖ਼ੁਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਸੀ? ਯਾਜਕਾਂ ਸਣੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵਿਚ

ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਰ ਚੀਜ਼, ਯਹੋਵਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੇਹਤਰੀਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੇ ਕਮੀ ਵਾਲੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੇਹਤਰੀਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧਤਾ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂਅ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ‘‘ਨੁਕਸ’’ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਰਸਮੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।’’¹³

ਭਲਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ? (21: 16-24)

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਦ ਸਮੂਏਲ ਸ਼ਾਊਲ ਦੀ ਥਾਂ ਯੱਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਮਸਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਯੱਸੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਅਲੀਆਬ ਵਿਚ ਸਹੀ ਆਦਮੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ‘‘ਪਰ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਸਮੂਏਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਉਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਲੰਮਾਣ ਵੱਲ ਨਾ ਵੇਖ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਯਹੋਵਾਹ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਙੁ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲਾ ਰੂਪ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਯਹੋਵਾਹ ਰਿਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ’’ (1 ਸਮੂਏਲ 16:7)। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ ਹੈ, ‘‘ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲਗਦੇ ਹੋ!’’ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੇਵੀਆਂ 21 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕੁਝ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਬੱਜ ਸਨ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਝਟਕਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਗੈਰ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉੱਲੰਘਣ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ‘‘ਨਹੀਂ’’ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯਾਜਕ ਵੱਖਰਾ ਕੇਸ ਸਨ। ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਸਹੀ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ‘‘ਬੇਨੁਕਸ’’ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ? ਭਲਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕੁਝ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ? ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 1 ਸਮੂਏਲ ਵਿਚਲੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਦਿੱਖ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੌਮੀਅਤ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਲਹਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਨਾ ਯਹੂਦੀ ਨਾ ਯੂਨਾਨੀ, ਨਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ, ਨਾ ਨਰ ਨਾ ਨਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੋ’’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:28)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਜਾਂ ਚੇਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਾਂ।

ਭਲਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਾਂ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ (ਮੱਤੀ 5: 13-16), ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ ਰਿਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ,’’ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਓਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਭਲਾ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕੀ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਫਰਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਮਸੀਹੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ‘‘ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਣੀ’’ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕੀਏ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਰੋਨਲਡ ਈ. ਕਲੇਮੈਂਟਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਬੇਸ਼ੱਕ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਖਿਓਲੋਜੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਇਸਰਾਏਲ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਯਾਜਕ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਾਂਯਾਜਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਯਾਜਕਾਈ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਖਤ ਨਿਯਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ’’ (ਦ ਬ੍ਰੈਡਮੈਨ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਭਾਗ 2, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ-ਰੂਥ, ਸੰਪਾ. ਕਲਿਫਟਨ ਜੇ. ਐਲਨ [ਨੈਸਵਿਲ: ਬ੍ਰਾਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1970], 56) ਵਿਚ ਰੋਨਲਡ ਈ. ਕਲੇਮੈਂਟਸ ‘‘ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’’ ²ਲੇਵੀ ਦੇ ਗੋਤਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ‘‘ਯਾਜਕਾਂ ਦਾ ਗੋਤਰ’’ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲੇਵੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੀ ਯਾਜਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਯਾਜਕ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ³ਗੋਰਡਨ ਜੇ. ਵੈਨਹਮ, ਦ ਬੁਕ ਆਫ਼ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਜ਼ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1979), 290. ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 24: 15-27) ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰੀਤ ਦਾ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਸੀ; ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਹਥੱਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ⁴ਮੂਲ ਵਿਚ ਇਬਰਾਨੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਹੈ, ‘‘ਲੀਡਰ [ਜਾਂ ‘ਪਤੀ’ ਜਾਂ ‘ਮਾਲਕ’] ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ।’’ ⁵ਸੀ. ਐੱਫ਼. ਕੇਲ ਅਤੇ ਐੱਫ਼. ਡੇਲਿਸ, ਦ ਪੈਂਟਾਟਿਊਕ, ਜਿਲਦ 2, ਅਨੁ. ਜੇਮਸ ਮਾਰਟਿਨ, ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਜ਼ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1959), 429. ⁶ਆਰ. ਕੇ. ਹੈਰਿਸਨ, ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਡਾਉਨਰਜ਼

ਗੋਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1980), 209. ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ‘‘ਨਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਔਰਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਕਰੇ’’ (REB); ‘‘ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਨਾ ਕਰੇ’’ (NJB); ਅਤੇ ‘‘ਵਰਨਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸੁੱਧ ਨਾ ਕਰਨ’’ (NKJV)।⁷ *ਦ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਭਾਗ 2, ਉਤਪਤ-ਗਿਣਤੀ, ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਂਕ ਈ. ਗੇਬਲਾਇਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਜ਼ੋਂਡਰਵਨ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1990), 616; ਵਿਚ ਆਰ. ਲੇਅਰਡ ਹੈਰਿਸ, ‘‘ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ’’ ਵਿਚ। ਜੇਮਸ ਬੀ. ਪ੍ਰਿਚਰਡ, ਸੰਪਾ. *ਐਨਸੇਂਟ ਨੀਅਰ ਈਸਟਰਨ ਟੈਕਸਟ: ਰੀਲੇਟਿੰਗ ਟੂ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* ਜਿਲਦ ਤੀਜੀ (ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1969), 139 ਵਿਚ ‘‘ਪੋਇਮਜ਼ ਅਬਾਊਟ ਬਾਲ ਐਂਡ ਆਨਥ’’ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ।⁸ ਅਰਹਰਡ ਐੱਸ. ਗਰਸਟਨਬਰਗਰ, *ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਅਨੁਵਾਦ. ਡਗਲਸ ਡਬਲਯੂ. ਸਟੋਟ, ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ (ਲੂਈਸਵਿਲ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਜੌਨ ਨੌਕਸ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1996), 315. ⁹ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਮੇਰੇ ਪਤਨੀ ਸ਼ਾਰਲਟ ਰੋਪਰ ਨੇ ਸੁਝਾਈ ਸੀ।¹⁰ ਜੇਮਸ ਈ. ਸਮਿਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਂ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਕਈ ਢਾਇਦੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ’’ (ਜੇਮਸ ਈ. ਸਮਿਥ, *ਦ ਪੈਂਟਾਟਿਊਕ*, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ, ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਸਰਵੇ ਸੀਰੀਜ਼ [ਜੋਪਲਿਨ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1993], 388)।

¹¹ *ਹਾਰਪਰ’ਜ਼ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਸੰਪਾ. ਜੇਮਸ ਐੱਲ. ਮੇਅਸ (ਸੈਨ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਰੋਅ, 1988), 176 ਵਿਚ ਜੌਨ ਐੱਚ. ਹੇਅਸ, ‘‘ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’’¹² *ਦ ਇੰਟਰਪ੍ਰੇਟਰ’ਜ਼ ਵਨ-ਵੌਲਿਊਮ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਬਾਈਬਲ*, ਸੰਪਾ. ਚਾਰਲਸ ਐੱਮ. ਲੈਮਨ (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1971), 80 ਵਿਚ ਜੇਕਬ ਮਿਲਗੋਮ, ‘‘ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ।’’¹³ ਹੇਅਸ, 176.